

Τα στοιχεία των κειμένων όπου περιγράφονται αφηρημένες έννοιες
Ενδεικτικές απαντήσεις

Α. Περίληψη

Προσυγγραφικό στάδιο

Διαβάζω και κατανοώ το κείμενο	Εντοπίζω τις πληροφορίες
Κείμενο Ι Η περίοδος της εφηβείας 1. Η εφηβεία αποτελεί μία μεταβατική περίοδο στη ζωή του ανθρώπου, η οποία αρχίζει με το τέλος της παιδικής ηλικίας και οδηγεί στην ενηλικίωση. Κατά τη διάρκειά της, συντελούνται <u>βιολογικές, σωματικές και ψυχολογικές μεταβολές</u>, που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη στάση του εφήβου απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους, καθώς και τις απόψεις και τις ιδέες του απέναντι σε αρχές και αξίες που επικρατούν στην κοινωνία, όπου ζει. Επίσης, η εφηβεία είναι μία περίοδος <u>αναζήτησης ταυτότητας, ατομικότητας, προσωπικών επιλογών και στάσης ζωής</u> 	<u>μεταβατική περίοδος</u> <u>βιολογικές, σωματικές και ψυχολογικές μεταβολές</u> ↓ <u>στάση του εφήβου</u> & <u>Αναζήτηση ταυτότητας</u> <u>Ατομικότητα</u> <u>Προσωπικές επιλογές</u>
2. Ο έφηβος έχει ανάγκη να του αναγνωρίζουν <u>ελευθερία και αυτονομία</u>. Χρειάζεται το δικό του χώρο, ο οποίος συμβολίζει την ατομικότητα και τη διαφορετικότητά του. <u>Οι προσωπικές επιλογές</u> στο ντύσιμο, η διευθέτηση του προσωπικού χώρου και χρόνου, η επιλογή των φίλων, του τρόπου διασκέδασης, της ελευθερίας λόγου και πράξεων, η ανάληψη ορισμένων ευθυνών και η <u>αναγνώριση από τους γονείς των ικανοτήτων του</u> είναι τα στοιχεία που συντελούν στην απόκτηση ξεχωριστής αυτόνομης ταυτότητας και συνθέτουν την αλλαγή της σχέσης του παιδιού με τους γονείς του.	<u>αυτονομία</u> <u>Ελευθερία</u> <u>Προσωπικές επιλογές</u> <u>αναγνώριση από τους γονείς των ικανοτήτων του</u> <u>αλλαγή της σχέσης του παιδιού με τους γονείς του.</u>
3. Η ταυτότητα του εφήβου δομείται γύρω από δύο βασικούς άξονες. Ο πρώτος αφορά την «<u>ταυτότητα του φύλου</u>», δηλαδή την αναγνώριση και την αποδοχή για τον εαυτό του των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν το φύλο στο οποίο ανήκει βιολογικά. Ο δεύτερος άξονας αφορά την «<u>κοινωνική ταυτότητα</u>», δηλαδή τη διαμόρφωση της ιδεολογίας, των ηθικών αξιών, των κοινωνικών στάσεων και των επαγγελματικών επιλογών. Η <u>κοινωνική ταυτότητα</u> αναφέρεται στη θέση, στις ενέργειες και στη λειτουργία του ατόμου ως μέλους της κοινωνίας. Αν οκεφθούμε, λοιπόν, τη σημασία των παραπάνω «<u>ταυτοτήτων</u>», θα καταλάβουμε τους λόγους για τους οποίους η εφηβεία θεωρείται πολύ σημαντική περίοδος της ζωής του ανθρώπου	<u>Ταυτότητα φύλου</u> <u>Κοινωνική ταυτότητα</u> <u>Θέση/άποψη</u>

Κρατάω σημειώσεις για τις αλλαγές

Αλλαγές στη στάση απέναντι στον εαυτό του και τους άλλους

- Ανάγκη για ελευθερία και αυτονομία
- Επιδίωξη προσωπικών επιλογών σε κάθε επίπεδο της ζωής του
- Ανάγκη για αναγνώριση των ικανοτήτων του από τους γονείς του-αλλαγή σχέσεων
- Αναζήτηση ταυτότητας φύλου μέσω της αναγνώρισης και αποδοχής των βιολογικών μεταβολών που συνδέονται με το φύλο του
- Αναζήτηση κοινωνικής ταυτότητας σε σχέση με ιδεολογίες, ηθικές αξίες και επαγγελματικές επιλογές (53 λ.)

Γράφω-κειμενοποιώ τις σημειώσεις με τεχνικές πύκνωσης και παράφρασης

Οι έφηβοι -αντίθετα από τα παιδιά-λόγω των βιολογικών και ψυχολογικών αλλαγών της ηλικίας τους, διεκδικούν ελευθερία επιλογών σε οτιδήποτε αφορά την προσωπική τους ζωή, ενώ, παράλληλα, έχουν ανάγκη να αναγνωρίζονται οι ικανότητές τους από τους γονείς τους γεγονός που προκαλούν αλλαγές στη σχέση τους. Επίσης, σημαντικές αλλαγές είναι η αναζήτηση της ταυτότητας φύλου και της κοινωνικής τους ταυτότητας.. (58 λ.)

B. Ερωτήσεις θεωρίας

Ερώτηση δομής: Ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα στη 1^η παρ. του κειμένου I και πώς η οργάνωση της παραγράφου εξυπηρετεί αυτή την πρόθεση;

Απάντηση

Η πρόθεση του συγγραφέα στην πρώτη παράγραφο του κειμένου είναι να διευκρινίσει το περιεχόμενο του όρου εφηβεία. Για να επιτύχει το σκοπό του, οργανώνει την παράγραφο με ορισμό: συγκεκριμένα, αναφέρεται στην πρώτη περίοδο σύντομος ορισμός (οριστέα έννοια-εφηβεία, γένος-μεταβατική περίοδος στη ζωή του ανθρώπου και ειδοποιός διαφορά- η οποία αρχίζει... ενηλικίωση). Στις λεπτομέρειες αναφέρονται οι αλλαγές που συντελούνται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου”» κατά τη διάρκειά της... στάσης ζωής»

Ερώτηση μορφής: Τι είδος σύνταξης επιλέγει ο συγγραφέας στη 2^η παράγραφο του κειμένου I

Ο συγγραφέας στην 2^η παράγραφο του κειμένου επιλέγει την ενεργητική σύνταξη « Ο έφηβος έχει ανάγκη, χρειάζεται, οι προσωπικές επιλογές... γονείς του», επειδή σκοπός του είναι να δοθεί έμφαση στα υποκείμενα των ρημάτων, δηλαδή τα στοιχεία που συμβάλλουν στην απόκτηση της ατομικής ταυτότητας του εφήβου, στοιχεία που επηρεάζουν τη σχέση του εφήβου με τους γονείς του..

Ερώτηση αναφορικά με τον τίτλο: Συγκρίνοντας τους τίτλους του κειμένου I και II ποιον θεωρείτε πιο αποτελεσματικό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Θεωρώ ότι ο τίτλος του δεύτερου κειμένου « Συμβουλές για... γονείς σε απόγνωση» είναι πιο αποτελεσματικός από τον τίτλο «Περίοδος εφηβείας», του πρώτου κειμένου, ο οποίος δηλώνει γενικόλογα το θέμα του.

Συγκεκριμένα, η επιλογή των καθημερινών λέξεων «Συμβουλές» και «γονείς σε απόγνωση», νομίζω ότι προσελκύουν το ενδιαφέρον των αναγνωστών-γονέων, διότι οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν πολύ πιεστικά προβλήματα στις σχέσεις τους με τους εφήβους λόγω των απότομων αλλαγών στη συμπεριφορά τους κατά τη μεταβατική περίοδο από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση. Επομένως, το θέμα του κειμένου αναφέρεται με σαφήνεια στον τίτλο. Επίσης, η χρήση των αποσιωπητικών δηλώνει έμμεσα την αναγνώριση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι γονείς που βρίσκονται αντιμέτωποι με συμπεριφορές για τις οποίες δεν ήταν προετοιμασμένοι. Έτσι, ο τίτλος διεγείρει το ενδιαφέρον των γονέων καθώς δημιουργεί προσδοκίες ότι θα βοηθηθούν σε αυτή τη δύσκολη περίοδο.

Ερώτηση μορφής/γλωσσικές επιλογές: Ποιος νομίζετε ότι είναι ο σκοπός του κειμένου II; Με ποιες γλωσσικές επιλογές θεωρείτε ότι τον επιτυγχάνει;

Ο σκοπός του κειμένου II είναι να πληροφορήσει τον αναγνώστη για τις αλλαγές στη συμπεριφορά των εφήβων που προκαλούν εντάσεις και «τρόμο» στους γονείς που δεν ξέρουν πώς να διαχειριστούν αυτές τις απότομες και απροσδόκητες μεταβολές και παράλληλα να παρουσιάσει τις συμβουλές των ειδικών για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Για να επιτύχει τους σκοπούς του αξιοποιεί ορισμένες γλωσσικές επιλογές όπως:

A)

-τη χρήση του β' πληθυντικού ρηματικού προσώπου (έχετε περάσει την αγωνία, έχετε ξεπεράσει... σηκώνεστε)
-την αντίθεση (κι όμως... τραπέζι)
-λεξιλόγιο του προφορικού λόγου και εικονοπλαστικό λόγο(σηκώνεστε τα ξημερώματα για θηλασμό, στο άκουσμα της λέξης, οι γονείς παρακολουθούν εμβρόντητοι, καβγάδες, κλάματα, πρώτοι έρωτες)

Σκοπός: να σκιαγραφήσει με πειστικότητα την απότομη μεταβολή/αλλαγή που προκαλεί αναστάτωση, ανατροπές και σοκ στους γονείς. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργεί στον αναγνώστη την εντύπωση ότι γνωρίζει ο συγγραφέας πολύ καλά τις δυσκολίες της εφηβικής ηλικίας, οπότε ο αναγνώστης με μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρακολουθεί το κείμενο.

B)

Στα σημεία όπου αναφέρονται σε εισαγωγικά αυτούσιες οι επιστημονικές των ψυχολόγων, ο λόγος είναι τυπικός, με επιστημονικούς όρους, τριτοπρόσωπος για να δοθεί έμφαση στο κύρος των ειδικών που ασχολούνται με το θέμα της εφηβείας. Έτσι, ο αναγνώστης θεωρεί ότι τον συμβουλεύουν άνθρωποι ειδικοί στο θέμα και ότι όσα γράφονται δεν είναι απλές απόψεις ενός αρθρογράφου.

Γ)

Σε δύο σημεία του κειμένου αξιοποιούνται ερωτηματικές προτάσεις:

Στην 3η παρ. του κειμένου (Πώς πρέπει να διαχειριστούν οι γονείς... παιδιών τους; Πώς επιλύονται οι καβγάδες;) με τη χρήση των ερωτηματικών προτάσεων, ο συγγραφέας θέτει με έμφαση τη σοβαρότητα του προβλήματος με αποτέλεσμα ο δέκτης /γονιός να εστιάζει το ενδιαφέρον του στην απάντηση που ακολουθεί «υπενθυμίζουμε στους γονείς πως χρειάζεται υπομονή».

Στην 6^η παρ. του κειμένου ο αρθρογράφος με την ερωτηματική πρόταση «Ποια είναι, όμως, τα χαρακτηριστικά της εφηβείας;» εισάγει το νέο θέμα στο οποίο απαντούν οι ειδικοί. Δηλαδή, η ερωτηματική πρόταση λειτουργεί ως δείκτης συνοχής ανάμεσα στην 5^η και 6^η παράγραφο. Παράλληλα, ανανεώνεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ο οποίος παρακινείται να εστιάσει στην απάντηση που δίνουν οι ειδικοί, ότι δηλαδή, η ανάγκη των εφήβων να αμφισβητήσουν τον κόσμο των ενηλίκων οδηγεί στην απόρριψη και της γονικής εξουσίας.

Γενικότερα, η ποικιλία των εκφραστικών μέσων που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος προσδίδει στο ύφος ποικιλία, ζωντάνια και αμεσότητα, αφού δημιουργείται η αίσθηση στον αναγνώστη ότι ο συγγραφέας συνομιλεί μαζί του, μεταφέροντας τις απόψεις των ειδικών επιστημόνων ώστε να παρουσιαστούν οι απόψεις του ως αποτέλεσμα μελέτης.

Σύγκριση κειμένων: Πώς συνομιλούν τα κείμενα I και II

Τα κείμενα I και II έχουν κοινό θέμα, αφού και τα δύο αναφέρονται στην περίοδο της εφηβείας. Ωστόσο, ο σκοπός τους είναι διαφορετικός:

Το πρώτο κείμενο έχει πληροφοριακό χαρακτήρα, καθώς αναφέρεται στις αλλαγές σωματικές και ψυχολογικές που συντελούνται κατά τη διάρκεια της εφηβείας και επηρεάζουν τη σχέση του εφήβου με τον εαυτό του και με τους άλλους.

Το δεύτερο κείμενο αναφέρεται και αυτό στις αλλαγές που χαρακτηρίζουν την εφηβική ηλικία αλλά παράλληλα αναδεικνύει και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς με τους εφήβους. Άλλωστε και ο τίτλος « Συμβουλές για...γονείς σε απόγνωση» προϋποθέτει για το περιεχόμενο του κειμένου, στο οποίο επισημαίνεται ότι η διαχείριση αυτών των δραματικών αλλαγών σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα των σχέσεων που αναπτύσσονται στο ενδοοικογενειακό περιβάλλον και με τη διάθεση των γονέων να συμβάλλουν στην επίλυση των προβλημάτων.

Ερώτηση για πολυτροπικό κείμενο: Ποιο θέμα αναδεικνύεται στα κόμικς; Τι σκέψεις σας προκαλούν;

Το θέμα που αναδεικνύεται στα κόμικς είναι η αμφισβήτηση των παιδιών απέναντι στους γονείς τους.

Στην πρώτη ιστορία η μεγαλύτερη αδελφή προσποιείται ότι δείχνει κατανόηση στους γονείς που είχαν πρόβλημα με τη συμπεριφορά του μικρότερου αδελφού, γεγονός που προκαλεί την έκπληξη των γονιών της (κοιτάζονται με απορία!) Ωστόσο, με την τελική φράση της

«είμαστε τα οικογενειακά πειραματόζωα, τι θες να κάνουμε;» με σκωπτικό τρόπο και απροσδόκητη ανατροπή αποδοκιμάζει τη συμπεριφορά των γονιών της, οι οποίοι την κοιτούν με ύφος έκπληκτο, καθώς τους έκανε να αισθάνονται και ένοχοι για τον τρόπο που αντιμετώπισαν τον μικρό αδελφό...

Στην δεύτερη ιστορία πρωταγωνιστεί η μεγάλη αδερφή, η οποία ρωτά «γιατί να κάνει κάτι που της λέει η μητέρα της». Η συνηθισμένη απάντηση των ενηλίκων «γιατί στο λέω εγώ η μαμά σου» εξοργίζει την έφηβη, η οποία στο τέλος χρησιμοποιεί μια «εξυπναδίστικη» φράση/ απάντηση για να έχει τον τελευταίο λόγο, αφού δεν την ικανοποιεί η απάντηση ότι απλά πρέπει να κάνει κάτι επειδή της το λέει η μαμά της.

Τα κόμικς με διαφορετικούς σημειωτικούς τρόπους (σκίτσα, τα οποία εικονοποιούν καταστάσεις και συναισθηματικές αντιδράσεις) και χιουμοριστικούς διαλόγους σχολιάζουν τις εντάσεις που προκαλούνται στις οικογένειες από την αμφισβήτηση της γονικής εξουσίας, καθώς οι έφηβοι επιδιώκουν να αυτονομηθούν και να αντιμετωπίζονται ως ενήλικα άτομα.

Γλωσσικός μετασχηματισμός

Όλοι μας, φαντάζομαι, έχουμε κοινά βιώματα που σχετίζονται με τις σχέσεις μας με τους μεγαλύτερους είτε αυτοί είναι οι γονείς μας είτε είναι άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που έχουν ζήσει σε διαφορετικές συνθήκες-ανήκουν σε προηγούμενες γενιές... Είναι λογικό, λοιπόν, να αντιμετωπίζουμε δυσκολίες στην επικοινωνία μας, αφού οι αξίες και η εποχή κατά την οποία ανατράφηκαν ήταν πολύ διαφορετικές με αποτέλεσμα και οι απόψεις τους να είναι πολύ διαφορετικές. Αντίθετα, λοιπόν με τους ενήλικες, εμείς προσανατολιζόμαστε περισσότερο στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα και διαμορφώνουμε κοινές αντιλήψεις με συνομηλίκους μας-γεγονός που θεωρώ πολύ φυσικό! Και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, βέβαια, που οι διαφορετικές μας απόψεις εκφράζονται με κινήματα διαμαρτυρίας προς τον κόσμο των ενηλίκων. Ωστόσο, λοιπόν, και σύμφωνα με τους ειδικούς, για να μπορούν οι μεγαλύτεροι να μας κατανοήσουν θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξή μας στη σημερινή εποχή, αφού οι συνθήκες σήμερα είναι πολύ διαφορετικές από αυτές που έζησαν και μεγάλωσαν οι γονείς μας και γενικότερα η προηγούμενες γενιές.

Σημείωση:

-Οι παρεμβάσεις έγιναν με σκοπό να καθοδηγήσουν τους μαθητές σε γλωσσικές και υφολογικές επιλογές που ταιριάζουν σε μαθητικά γραπτά που απευθύνονται σε συμμαθητές τους.